

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 2/2025. (V. 8.) AB HATÁROZATA

a villamos energiáról szóló 2007. évi LXXXVI. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló 273/2007. (X. 19.) Korm. rendelet 5. § (5) bekezdés a) és b) pontjainak „2023. szeptember 7. napjáig benyújtott igénybejelentés alapján” szövegrészei, az (5c) bekezdés a) pontja, továbbá az (5c) bekezdés b) és c) pontjainak „2023. szeptember 7. napjáig benyújtott” szövegrészei alaptörvény-ellenességének megállapításáról és megsemmisítéséről

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a villamos energiáról szóló 2007. évi LXXXVI. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló 273/2007. (X. 19.) Korm. rendelet 5. § (5) bekezdés a) és b) pontjainak „2023. szeptember 7. napjáig benyújtott igénybejelentés alapján” szövegrészei, az (5c) bekezdés a) pontja, továbbá az (5c) bekezdés b) és c) pontjainak „2023. szeptember 7. napjáig benyújtott” szövegrészei alaptörvény-ellenesek, ezért azokat 2025. május 31. napjával megsemmisíti.

A megsemmisítést követően a villamos energiáról szóló 2007. évi LXXXVI. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló 273/2007. (X. 19.) Korm. rendelet 5. § (5) bekezdése a következő szöveggel marad hatályban:

„A csatlakozási ponton a közcélú hálózatba villamos energiát betápláló háztartási méretű kiserőmű üzemeltetőjével mint felhasználóval jogviszonyban álló villamosenergia-kereskedő a háztartási méretű kiserőmű üzembe helyezésének időpontját – bővített háztartási méretű kiserőmű esetén a háztartási kiserőmű egésze tekintetében, a háztartási méretű kiserőmű névleges hatásos teljesítményének bővítése időpontját – követő 10 éves időszak végével érintett naptári hónap utolsó napjáig a hálózatba összesen betáplált és vételezett villamos energia vonatkozásában éves szaldó elszámolást alkalmaz

a) a háztartási méretű kiserőmű esetén, amely legkésőbb 2026. január 1. napjáig üzembe helyezésre kerül, valamint

b) a bővített háztartási méretű kiserőmű esetén a háztartási méretű kiserőmű egésze tekintetében, amelynek névleges hatásos teljesítményének bővítése legkésőbb 2026. január 1. napjáig megtörténik.”

A megsemmisítést követően a villamos energiáról szóló 2007. évi LXXXVI. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló 273/2007. (X. 19.) Korm. rendelet 5. § (5c) bekezdése a következő szöveggel marad hatályban:

„Ha a háztartási méretű kiserőmű a csatlakozási ponton a közcélú hálózatba villamos energiát betáplál, a háztartási méretű kiserőmű üzemeltetőjével mint felhasználóval jogviszonyban álló villamosenergia-kereskedő olyan elszámolást alkalmaz, amelyben az alkalmazott elszámolási időszaktól függetlenül a hálózatba betáplált és vételezett villamos energia mennyisége irányonként külön-külön kerül megállapításra,

a)

b) ha a csatlakozási igénybejelentés alapján a háztartási méretű kiserőmű csak 2026. január 1. napját követően kerül üzembe helyezésre, az üzembe helyezés időpontjától,

c) üzembe helyezett háztartási méretű kiserőmű esetén bővítés céljából benyújtott igénybejelentés alapján a bővített rész csak 2026. január 1. napját követően kerül üzembe helyezésre, a teljes háztartási méretű kiserőmű vonatkozásában legkésőbb a bővített rész üzembe helyezésének időpontjától,

[...]”

Az Alkotmánybíróság e határozatát a Magyar Közlönyben közzé kell tenni.

Indokolás

I.

- [1] 1. A jogi képviselővel (Dr. Puskás Zoltán Ügyvédi Iroda, eljáró ügyvéd: dr. Puskás Zoltán) eljáró indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (2) bekezdése alapján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő, melyben a villamos energiáról szóló 2007. évi LXXXVI. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló 273/2007. (X. 19.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Vet. Vhr.) 5. § (5) bekezdés a) pontja „2023. szeptember 7. napjáig benyújtott igénybejelentés alapján” szövegrésze alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] 1.1. Az indítványozó az alkotmányjogi panasz mellékleteként becsatolt dokumentumokkal hitelt érdemlően igazolható módon 2023. szeptember 11. napján új napelemes háztartási méretű kiserőmű (a továbbiakban: HMKE) üzembe helyezése céljából igénybejelentést nyújtott be a vele jogviszonyban álló elosztó Kft. (a továbbiakban: Kft.) felé, a Vet. Vhr. 5. § (3) bekezdésében foglaltaknak megfelelően. A Vet. Vhr. igénybejelentés napján hatályos 5. § (5) bekezdése értelmében az indítványozó (a felek megállapodása szerint havi, féléves vagy éves elszámolású) szaldó elszámolásra volt jogosult.
- [3] 1.2. A Kormány a 427/2023. (IX. 13.) Korm. rendelettel (a továbbiakban: Korm. rendelet) módosította a Vet. Vhr. 5. § (5) bekezdését, mely rendelet 2023. szeptember 13. napján 23 órakor lépett hatályba. A Vet. Vhr. módosított 5. § (5) bekezdés a) pontja értelmében a szaldó elszámolás alkalmazására kizárólag a 2023. szeptember 7. napjáig benyújtott igénybejelentések esetén kerülhet sor akkor, ha a HMKE üzembe helyezésére legkésőbb 2026. január 1. napjáig sor kerül. A Korm. rendelet végső előterjesztői indokolása szerint „[a] hatályos szabályozás nem szab végső határidőt az éves szaldó elszámolásra vonatkozó jog megszerzésére. A kormányrendelet ezt a határidőt kívánja egyértelműsíteni a háztartási méretű kiserőművi beruházásukat a korábbiakban megvalósító vagy új beruházás, illetve teljesítménybővítés céljából már erre vonatkozó igényt megfogalmazók számára.”
- [4] 1.3. A Kft. 2023. december 18. napján kelt műszaki gazdasági tájékoztatójában lehetővé tette az indítványozó számára a 2023. szeptember 11. napján bejelentett HMKE üzembe helyezését, az „Egyéb feltételek” között azal a megjegyzéssel, hogy „2023. 09. 07. után érkezett igénybejelentés, a 427/2023. (IX. 13.) Korm. rendelet értelmében szaldó elszámolásra nem jogosult.”
- [5] 2. Az indítványozó ezt követően terjesztette elő az Abtv. 26. § (2) bekezdésére alapított alkotmányjogi panaszát, melyben a Vet. Vhr. 2023. szeptember 13. napjától hatályos 5. § (5) bekezdés a) pontja „2023. szeptember 7. napjáig benyújtott igénybejelentés alapján” szövegrésze alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsértését állította, az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése szerinti visszaható hatályú jogalkotás tilalmának sérelme miatt. Az alkotmányjogi panasz szerint a Vet. Vhr. módosított rendelkezése a 2023. szeptember 8. és szeptember 12. napja között benyújtott igénybejelentések tekintetében (így az indítványozó esetében is) visszamenőlegesen megszüntette a szaldó elszámolás választásának lehetőségét. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában azt is bemutatta, hogy a szaldó elszámolás választásának megszüntetése az esetében milyen anyagi következményekkel jár (ti. a HMKE gazdaságos, észszerű időn belüli megtérülésének lehetőségét ellehetetlenítette), azaz a megváltozott szabályozás az indítványozót közvetlenül hátrányosan érintette.
- [6] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Alkotmánybíróság Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével kapcsolatos irányadó gyakorlata alapján kiemelte, hogy a visszaható hatályú jogalkotás tilalma akkor is sérül, ha egy jogszabály rendelkezéseit erre irányuló kifejezett rendelkezés alapján a jogszabály hatálybalépése előtt létrejött jogviszonyokra is alkalmazni kell {16/2014. (V. 22.) AB határozat, Indokolás [32]}, ami az alkotmányjogi panaszra okot adó esetben kétséget kizáróan megvalósult. Az alkotmányjogi panasz arra is utal, hogy a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 2. § (2) bekezdése az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből közvetlenül fakadóan maga is azt írja elő, hogy jogszabály a hatálybalépését megelőző időre nem állapíthat meg kötelezettséget, kötelezettséget nem tehet terhesebbé, valamint nem vonhat el vagy korlátozhat jogot, és nem nyilváníthat valamely magatartást jogellenessé.
- [7] Jelen esetben az indítványozó alkotmányjogi panasz szerint az igénybejelentésének napján hatályos jogszabályok alapján azzal a várománnyal számolhatott, hogy amennyiben az igénybejelentése megfelelő lesz, az általa üzemeltetett HMKE szaldó elszámolásra lesz jogosult. Az indítványozó igénybejelentése (a Kft. visszaigazolása szerint) megfelelő volt, azonban a szaldó elszámolás választásának lehetőségétől mégis elesett, a Vet. Vhr.

vonatkozó rendelkezésének az igénybejelentés megtörténtét követő visszamenőleges, az igénybejelentés napját megelőző időszakra is kiterjedő hatályú megváltoztatása miatt.

II.

- [8] 1. Az Alaptörvény indítvánnyal érintett rendelkezése:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”

- [9] 2. A villamos energiáról szóló 2007. évi LXXXVI. törvény egyes rendelkezéseinek végrehajtásáról szóló 273/2007. (X. 19.) Korm. rendelet alkotmányjogi panasz elbírálásakor hatályos, az indítvány elbírálása szempontjából releváns rendelkezései:

„5. § (5) A csatlakozási ponton a közcélú hálózatba villamos energiát betápláló háztartási méretű kiserőmű üzemeltetőjével mint felhasználóval jogviszonyban álló villamosenergia-kereskedő a háztartási méretű kiserőmű üzembe helyezésének időpontját – bővített háztartási méretű kiserőmű esetén a háztartási kiserőmű egésze tekintetében, a háztartási méretű kiserőmű névleges hatásos teljesítményének bővítése időpontját – követő 10 éves időszak végével érintett naptári hónap utolsó napjáig a hálózatba összesen betáplált és vételezett villamos energia vonatkozásában éves szaldó elszámolást alkalmaz

a) a háztartási méretű kiserőmű esetén, amely 2023. szeptember 7. napjáig benyújtott igénybejelentés alapján legkésőbb 2026. január 1. napjáig üzembe helyezésre kerül, valamint

b) a bővített háztartási méretű kiserőmű esetén a háztartási méretű kiserőmű egésze tekintetében, amelynek névleges hatásos teljesítményének bővítése 2023. szeptember 7. napjáig benyújtott igénybejelentés alapján legkésőbb 2026. január 1. napjáig megtörténik.”

„5. § (5c) Ha a háztartási méretű kiserőmű a csatlakozási ponton a közcélú hálózatba villamos energiát betáplál, a háztartási méretű kiserőmű üzemeltetőjével mint felhasználóval jogviszonyban álló villamosenergia-kereskedő olyan elszámolást alkalmaz, amelyben az alkalmazott elszámolási időszaktól függetlenül a hálózatba betáplált és vételezett villamos energia mennyisége irányonként külön-külön kerül megállapításra,

a) ha a háztartási méretű kiserőmű 2023. szeptember 7. napját követően benyújtott csatlakozási igénybejelentés alapján kerül üzembe helyezésre, az üzembe helyezés időpontjától,

b) ha a 2023. szeptember 7. napjáig benyújtott csatlakozási igénybejelentés alapján a háztartási méretű kiserőmű csak 2026. január 1. napját követően kerül üzembe helyezésre, az üzembe helyezés időpontjától,

c) üzembe helyezett háztartási méretű kiserőmű esetén bővítés céljából 2023. szeptember 7. napjáig benyújtott igénybejelentés alapján a bővített rész csak 2026. január 1. napját követően kerül üzembe helyezésre, a teljes háztartási méretű kiserőmű vonatkozásában legkésőbb a bővített rész üzembe helyezésének időpontjától, [...]”

III.

- [10] 1. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt.

- [11] 2. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszt az alaptörvény-ellenes jogszabály hatálybalépésétől számított száznolcva napon belül lehet írásban benyújtani. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Vet. Vhr. alkotmányjogi panasszal támadott rendelkezése 2023. szeptember 13. napján lépett hatályba, mely időponthoz képest az indítvány határidőben, 2024. február 1. napján került előterjesztésre. Az indítványozó jogi képviselővel jár el, a jogi képviselő a meghatalmazását csatolta.

- [12] 3. Az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság eljárása kivételesen akkor kezdeményezhető, ha az alaptörvény-ellenes jogszabály rendelkezésének alkalmazása vagy hatályosulása folytán közvetlenül, bírói döntés nélkül következett be a jogsérelem, és nincs a jogsérelem orvoslására szolgáló jogorvoslati eljárás.

- [13] Az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlata szerint az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz alapján az indítványozó érintettségének személyesnek, közvetlennek és aktuálisnak kell lennie [lásd például: 3110/2013. (VI. 4.) AB határozat, Indokolás [27]]. Az Alkotmánybíróság jelen esetben megállapította, hogy az indítványozó alkot-

mányjogi panaszának mellékleteként hitelt érdemlően igazolta, hogy a Korm. rendelet 2023. szeptember 13. napján történt hatálybalépését megelőzően, 2023. szeptember 11. napján már benyújtotta az igénybejelentését a Kft.-hez, mely alapján a Vet. Vhr. igénybejelentés benyújtásának időpontjában hatályos rendelkezése alapján szaldó elszámolásra vált volna jogosulttá, a Korm. rendelet azonban a szaldó elszámolás választásának lehetőségét kizárólag a 2023. szeptember 7. napjáig benyújtott igénybejelentések esetében tartotta fenn. A Vet. Vhr. módosított rendelkezése alapján a Kft. az indítványozó HMKE-je üzembe helyezését azzal a megjegyzéssel tette lehetővé, hogy az indítványozó a Korm. rendelet 5. § (5) bekezdés a) pontja alapján szaldó elszámolás választására nem jogosult. A Kft. számára az indítványozó igénybejelentésének elbírálása során a Vet. Vhr. 5. § (5) bekezdés a) pontja semmilyen mérlegelési lehetőséget nem biztosított a szaldó elszámolásra való jogosultság megítélése tekintetében. Az Alkotmánybíróság ezért az indítványozó személyes, közvetlen és aktuális érintettségét elfogadta. Az indítványozó számára a Vet. Vhr. 2023. szeptember 13. napján hatályba lépett 5. § (5) bekezdés a) pontja közvetlenül hatályosuló rendelkezésével szemben jogorvoslati lehetőség nem állt rendelkezésre.

- [14] 4. Az Alkotmánybíróság rögzíti, hogy a Vet. Vhr. 5. § (5) bekezdésének nyitó szövegrészét a 680/2023. (XII. 29.) Korm. rendelet 17. § a) pontja módosította. A módosítás a Vet. Vhr. 5. § (5) bekezdés a) pontját nem érintette.
- [15] 5. Az Alkotmánybíróság azt is rögzíti, hogy a Vet. Vhr. 5. §-át a 460/2023. (X. 5.) Korm. rendelet 1. §-a utóbb egy új (5c) bekezdéssel egészítette ki, melynek a) és b) pontja egyértelművé tette, hogy a 2023. szeptember 7. napját követően megtett csatlakozási igénybejelentések esetén a korábbi, ún. szaldó elszámolás helyett (melynek alkalmazását a Korm. rendelet indítványozó által támadott rendelkezése zárta ki) a hálózatba betáplált és vételezett villamos energia irányonként külön-külön kerül elszámolásra (a továbbiakban: bruttó elszámolás).
- [16] 6. Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének sérelmére alkotmányjogi panasz csak kivételesen, a visszaható hatályú jogalkotás és jogalkalmazás, valamint a kellő felkészülési idő hiánya esetén alapítható {lásd például: 3387/2024. (XI. 8.) AB határozat, Indokolás [18]}. Tekintettel arra, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszában a B) cikk (1) bekezdésének sérelmét a visszaható hatályú jogalkotás tilalmával összefüggésben állította, ezért az alkotmányjogi panasz az Abtv. 26. § (1) bekezdés a) pontja szerinti, az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszokra is alkalmazandó követelményt az Alkotmánybíróság irányadó gyakorlatának megfelelően teljesíti.
- [17] 7. Az alkotmányjogi panasz a határozott kérelem követelményét ugyancsak teljesíti.
- [18] 8. Az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz (megelőző bírósági eljárás hiányában) az Abtv. 29. §-a alapján alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés felvetése esetén fogadható be. Az Alkotmánybíróság megítélése szerint kizárólag érdemi vizsgálat eredményeként állapítható meg, hogy a Vet. Vhr. 5. § (5) bekezdés a) pontjának 2023. szeptember 13. napjától hatályos „2023. szeptember 7. napjáig benyújtott igénybejelentés alapján” szövegrésze sérti-e az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből fakadó visszaható hatályú jogalkotás tilalmát. Az Alkotmánybíróság ezért az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 31. § (6) bekezdését alkalmazva, külön befogadási eljárás mellőzésével, érdemben bírálta el.

IV.

- [19] Az alkotmányjogi panasz megalapozott.
- [20] 1. Az Alkotmánybíróság elsőként az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése szerinti visszaható hatályú jogalkotás tilalmával kapcsolatos gyakorlatának a jelen alkotmányjogi panasz elbírálása szempontjából releváns elemeire utal.
- [21] A jogállamiság egyik legfontosabb alkotóeleme a jogbiztonság, amely egyebek között azt is megköveteli, hogy a jogalanyoknak tényleges lehetőségük legyen arra, hogy magatartásukat a jog előírásaihoz tudják igazítani, ennek érdekében pedig a jogszabályok a kihirdetésüket megelőző időre nézve ne állapítsanak meg kötelezettséget, illetőleg valamely magatartást visszamenőleges hatállyal ne minősítsenek jogellenesnek {lásd például: 3021/2020. (II. 10.) AB határozat, Indokolás [34]}.
- [22] Egy jogszabályi rendelkezés nem kizárólag akkor minősülhet a visszaható hatályú jogalkotás tilalmába ütközőnek, ha a jogszabályt a jogalkotó visszamenőlegesen léptette hatályba, hanem bizonyos esetekben akkor is, ha a hatálybaléptetés nem visszamenőlegesen történt ugyan, de a jogszabály a jogalanyra nézve a korábbi szabá-

lyozásnál hátrányosabb helyzetet okozó rendelkezéseit – erre irányuló kifejezett rendelkezés szerint – a jogszabály hatálybalépése előtt létrejött jogviszonyokra is alkalmazni kell [lásd például: 3265/2021. (VII. 7.) AB határozat, Indokolás [38]]. Ez utóbbi esetben a szabály a hatálybalépését megelőző eseményhez, tényhez fűz új, a korábban hatályos szabályhoz képest eltérő jogkövetkezményt, aminek következtében felmerülhet a visszaható hatály sérelme. Visszaható hatályról beszélünk továbbá akkor is, ha az új szabály a hatálybalépését megelőzően keletkezett, annak időpontjában fennálló tényállás jogkövetkezményét a régitől eltérően határozza meg [lásd például: 3069/2021. (II. 24.) AB határozat, Indokolás [39]]. A visszaható hatályú jogalkotás ennek megfelelően csak akkor ellentétes az Alaptörvénnyel, ha a megalkotott, visszaható hatállyal bíró jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés a jogalanyok számára terheesebb: a tilalom kizárólag a jogalanyok helyzetét elnehezítő (*ad malam partem*) jogalkotásra irányadó [lásd például: 3043/2021. (II. 19.) AB határozat, Indokolás [34]].

- [23] 2. Az indítványozó az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése szerinti visszaható hatályú jogalkotás tilalmának sérelmét azért állította, mert a Korm. rendelet 2023. szeptember 13. napján hatályba lépett rendelkezése akként módosította a Vet. Vhr.-t, hogy az kizárta a szaldó elszámolás választásának lehetőségét a 2023. szeptember 8. és szeptember 12. napja között megtett igénybejelentések (így az indítványozó által 2023. szeptember 11. napján benyújtott igénybejelentés) esetén is, jóllehet arra a Vet. Vhr. 2023. szeptember 13. napjáig nem egyszerűen csak lehetőséget biztosított, hanem egyetlen lehetséges elszámolási módként kötelezővé tette a szaldó elszámolás alkalmazását, a HMKE-k üzemeltetői pedig ennek az elszámolási módnak az ismeretében döntöttek arról, hogy kívának-e HMKE-t létesíteni (vagy esetleg bővíteni). A szaldó elszámolás helyébe lépő (és a Korm. rendelet visszaható hatálya miatt az indítványozó Korm. rendelet hatálybalépését megelőzően tett igénybejelentésére is kiterjedő) új, bruttó elszámolási mód pedig az indítványozóra nézve számottevően terheesebb, az a helyzetét (a HMKE jövedelmezőségét és megtérülését) jelentősen elnehezítette.
- [24] 3. A villamos energiáról szóló 2007. évi LXXXVI. törvény 13. § (9) bekezdése értelmében a HMKE üzemeltetői által termelt villamos energiát az adott csatlakozási ponton értékesítő villamosenergia-kereskedő a Vet. Vhr. szerint köteles átvenni. A Vet. Vhr. igénybejelentés megtételekor hatályos 5. § (3) bekezdése értelmében az igénybejelentésben meg kell adni a HMKE alapvető műszaki adatait, az 5. § (4) bekezdése értelmében a felhasználónak az igénybejelentésben nyilatkoznia kell arról, hogy kíván-e villamos energiát betáplálni a hálózatba, és a hálózati csatlakozás műszaki jellemzőit ennek a nyilatkozatnak megfelelően kell kialakítani. A Vet. Vhr. igénybejelentés napján hatályos 5. § (5) bekezdése pedig azt rögzítette, hogy a HMKE üzemeltetői (a felek megállapodása szerint havi, féléves vagy éves) szaldó elszámolásra jogosultak. Ennek megfelelően az igénybejelentés tartalma alapvetően határozza meg a HMKE műszaki és gazdasági jellemzőit, attól sem a HMKE üzemeltetője, sem pedig a villamosenergia-kereskedő egyoldalúan nem térhet el. A Vet. Vhr. idézett rendelkezései közül a Korm. rendelet a szaldó elszámolásra vonatkozó rendelkezéseket oly módon változtatta meg 2023. szeptember 13-i hatállyal, hogy a szaldó elszámolás választásának lehetőségét a 2023. szeptember 7. napjáig megtett igénybejelentésekre tette csak lehetővé.
- [25] 4. Mindez egyben azt is jelenti, hogy miközben a HMKE üzembe helyezésére mind műszaki, mind pedig gazdasági értelemben kifejezetten az igénybejelentésben foglaltak szerint kell sort keríteni, a 2023. szeptember 13. napján hatályba lépett Korm. rendelet nem csupán a jövőben megvalósuló igénybejelentések vonatkozásában zárta ki a szaldó elszámolás választásának (mint a HMKE alapvető gazdasági jellemzőjének) a lehetőségét, hanem visszamenőlegesen, a 2023. szeptember 8–12. napja között megtett igénybejelentések vonatkozásában is, miközben azok műszaki tartalmához a felek már kötve vannak. A Korm. rendelet is kifejezetten akként rendelkezik, hogy a szaldó elszámolás választásának joga az igénybejelentés napjához kapcsolódik, és ekként fogalmaz a Korm. rendelet végső előterjesztői indokolása is, összhangban egyébként a Vet. Vhr. idézett rendelkezéseivel is. A Korm. rendelet végső előterjesztői indokolása ugyanakkor semmilyen magyarázatot nem ad arra, hogy a jogalkotó miért vonta el a szaldó elszámolás választásának jogát visszamenőlegesen, a 2023. szeptember 8. és 12. napja között megtett igénybejelentések (és ekként gyakorolt jogok) esetében.
- [26] 5. Az Alkotmánybíróság ennek megfelelően megállapította, hogy a Korm. rendelet rendelkezéseit a Korm. rendelet 2023. szeptember 13. napján történő hatálybalépését megelőzően, 2023. szeptember 8. és szeptember 12. napja között benyújtott igénybejelentésekre is alkalmazni kellett (visszaható hatályú jogalkotás); az ily módon alkalmazandó rendelkezés pedig az érintett jogalanyok helyzetét elnehezítő (*ad malam partem*) jellegű, ekként az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését sértő, a visszaható hatályú jogalkotás tilalma sérelmének megállapíthatóságához szükséges konjunktív feltételek teljesültek. Jelen esetben az indítványozó a 2023. szeptember 11. napján megtett igény-

- bejelentésével az akkor hatályos szabályoknak megfelelően jogot szerzett a szaldó elszámolás választására, mely jogot a Korm. rendelet utóbb, 2023. szeptember 13. napján visszamenőlegesen elvonta az indítványozótól.
- [27] Az Alkotmánybíróság ezért arra a következtetésre jutott, hogy a Vet. Vhr. 2023. 5. § (5) bekezdés a) pontjának „2023. szeptember 7. napjáig benyújtott igénybejelentés alapján” szövegrésze alaptörvény-ellenes.
- [28] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 45. § (1) bekezdéséből következően főszabály szerint *ex nunc* hatállyal rendelkezik az alaptörvény-ellenes jogszabály megsemmisítéséről. Az Abtv. 45. § (4) bekezdése ugyanakkor lehetőséget ad az Alkotmánybíróság számára arra, hogy a 45. § (1) bekezdésétől eltérően határozza meg az Alaptörvénnyel ellentétes jogszabály hatályon kívül helyezését, ha ezt az Alaptörvény védelme, a jogbiztonság vagy az eljárást kezdeményező különösen fontos érdeke indokolja.
- [29] Jelen esetben az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a támadott jogszabályi rendelkezés *ex nunc* hatályú megsemmisítése valamennyi, a megsemmisítés időpontját megelőzően megtett csatlakozási igénybejelentésre kihatna, miközben a szabályozás alaptörvény-ellenessége az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből fakadó visszaható hatályú jogalkotás tilalmának sérelme miatt kizárólag a 2023. szeptember 8. és szeptember 12. napja között megtett igénybejelentések esetében állapítható meg, ekként az *ex nunc* megsemmisítés jogkövetkezménye olyan személyi körre is közvetlenül kihatna, akik vonatkozásában a visszaható hatályú jogalkotás tilalmának sérelme nem állapítható meg. Az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy a jogalkotónak kell azt eldöntenie, hogy a visszaható hatályú jogalkotás tilalmának sérelmével érintett alanyi kört (melyek esetében a szabályozás alaptörvény-ellenességének orvoslása nem kerülhető meg) meghaladóan is lehetővé kívánja-e tenni a szaldó elszámolás választását. Az Alkotmánybíróság ezért a Vet. Vhr. 5. § (5) bekezdés a) pontjának „2023. szeptember 7. napjáig benyújtott igénybejelentés alapján” szövegrészt *pro futuro*, 2025. május 31-i hatállyal semmisítette meg, kellő időt biztosítva a jogalkotó (a Kormány) számára arra, hogy a szabályozás felülvizsgálatával orvosolja az alaptörvény-ellenes helyzetet.
- [30] 6. Az Alaptörvény 24. cikk (4) bekezdése értelmében az Alkotmánybíróság a jogszabály felülvizsgálni nem kért rendelkezését csak abban az esetben vizsgálhatja, illetve semmisítheti meg, ha az a felülvizsgálni kért jogszabályi rendelkezéssel szoros tartalmi összefüggésben áll. Az Alkotmánybíróság észlelte, hogy a Vet. Vhr. 5. § (5c) bekezdés a) pontja, illetőleg b) pontjának „2023. szeptember 7. napjáig benyújtott csatlakozási igénybejelentés alapján” fordulata ugyanabban az alkotmányossági hibában szenved, mint a Vet. Vhr. 5. § (5) bekezdés a) pontja, és azok együttesen eredményezik a 2023. szeptember 8. és 12. napja közötti csatlakozási igénybejelentések esetében a szaldó elszámolás kizárását, és az ún. bruttó elszámolás alkalmazásának kötelezettségét, az alábbiak szerint. Egyfelől, a Vet. Vhr. 5. § (5) bekezdés a) pontja kizárja a szaldó elszámolás választásának lehetőségét a 2023. szeptember 7. napját követően megtett igénybejelentések vonatkozásában, másfelől pedig a Vet. Vhr. 5. § (5c) bekezdés a) és b) pontja kifejezetten és mérlegelést nem tűrően előírja az ún. bruttó elszámolás alkalmazásának kötelezettségét ezekre az igénybejelentésekre. Az Alkotmánybíróság ezért az Alaptörvény 24. cikk (4) bekezdése alkalmazásával a Vet. Vhr. 5. § (5c) bekezdés a) pontja, valamint b) pontja „2023. szeptember 7. napjáig benyújtott” szövegrésze alaptörvény-ellenességét is megállapította a fentiekkel egyező indokok alapján, és a rendelkező részben foglaltak szerint *pro futuro*, 2025. május 31-i hatállyal azokat is megsemmisítette.
- [31] 7. Az Alkotmánybíróság a fentieken túl azt is észlelte, hogy a Korm. rendelet a Vet. Vhr. 5. § (5) bekezdésének nem csupán az a) pontját (a HMKE üzembe helyezésére vonatkozóan), hanem annak b) pontját (a már meglévő HMKE bővítésére vonatkozóan) is akként módosította, hogy kizárólag a 2023. szeptember 7. napjáig megtett igénybejelentések esetén van lehetőség az éves szaldó elszámolás választására, a Vet. Vhr. 5. § (5c) bekezdés c) pontja pedig kifejezetten előírja a bruttó elszámolás alkalmazásának kötelezettségét ezekre az igénybejelentésekre, a HMKE üzembe helyezésére vonatkozó szabályozással teljesen azonos módon. Az Alkotmánybíróság ezért az Alaptörvény 24. cikk (4) bekezdése alkalmazásával a Vet. Vhr. 5. § (5) bekezdés b) pontjának és (5c) bekezdés c) pontjának „2023. szeptember 7. napjáig” szövegrészei alaptörvény-ellenességét is megállapította a fentiekkel egyező indokok alapján, és azokat a rendelkező részben foglaltak szerint *pro futuro*, 2025. május 31-i hatállyal ugyancsak megsemmisítette.
- [32] 8. A határozatot az Abtv. 44. § (1) bekezdésének első mondata alapján közzé kell tenni a Magyar Közlönyben.

Budapest, 2025. április 15.

Dr. Horváth Attila s. k.,
az Alkotmánybíróság elnökhelyettese

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lomnici Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Patyi András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Varga Réka s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/334/2024.
Megjelent a Magyar Közlöny 2025. évi 53. számában.

